

Ecosistemul de inovare se conturează într-o „cafenea“ dedicată

Mic tratat despre tehnica servirii inovării pe piață

Întreprinzători inovativi cu valențe de business angels, reprezentanți din clustere și incubatoare de afaceri, actori din zona capitalului de risc și personalități care sprijină mediul antreprenorial din România s-au reunit la București pe 13 iulie cu ocazia primei ediții a evenimentului „Cafeneaua de Inovare”. Miza acestei întâlniri a fost încercarea de a găsi răspunsuri diverse legate de felul în care putem dezvolta sistemul de inovare din România.

Evenimentul a fost organizat de UEFISCDI, agenție de finanțare a cercetării și inovării, a cărei activitate se leagă semnificativ de dezvoltarea de proiecte axate pe inovare, majoritatea finanțate de CE și din fonduri structurale. „În contextul participării la aceste proiecte era potrivit să partajăm ce am acumulat la nivel național și internațional și, dinspre public spre privat, să încercăm să conturăm ecosistemul care oferă facilități în zona inovării. Cu siguranță trebuie să schimbăm ceva la nivelul inovării din România, în mod cert nu avem timpul pe care l-au avut americanii în dezvoltarea sistemului. Dacă vrem schimbare în această zonă trebuie să începem să facem ceva, împreună, susținut, chiar din acest moment”, a prezentat

prof. dr. ing. Adrian Curaj, directorul general UEFISCDI, resorturile care stau în spatele organizării unei astfel de reuniuni. Centrându-se pe dimensiunea viitorului, a obținut totodată

acordul participanților pentru organizarea în România a unui Venture Forum, cu accentul pus pe zona de start-up și finanțare adaptată pentru zona de seed și pre-seed.

„«Cafeneaua de inovare» s-a născut din necesitatea de a consulta direct piața și din dorința de a avea un spațiu de capitalizare a proiectelor noastre. Aici ne propunem să căutăm, să identificăm probleme/necesități și să le formulăm foarte clar pentru a le putea rezolva cu instrumente dedicate, care să faciliteze finanțări de tip privat-public”, a dezvăluit Marius Mitroi motivația de bază a manifestării.

Importanța evaluării și a auditului tehnologic

George Bala, directorul Direcției Transfer Tehnologic și Infrastructuri din Ministerul Educației a pus accentul în prezentarea sa pe procesul de evaluare și audit tehnologic: „Dacă am o

firmă și vreau să investesc în dezvoltarea sa trebuie să știu unde mă aflu din punct de vedere al capacității tehnologice. Am capacitatea de a înțelege inovarea, știu care sunt actorii care îmi pot influența dezvoltarea? Pentru a-i oferi operatorului economic certitudinea că o entitate de transfer tehnologic are capacitatea de a oferi niște servicii capabile să-l susțină în dezvoltarea business-ului său, am creat un sistem de verificare anuală, un instrument prin care am format oamenii în toate domeniile: de la proprietate intelectuală, evaluare de intangibile, managementul afacerilor etc.”

Acesta a subliniat că inovarea este importantă dacă nu rămâne în sertar și dacă poate fi valorificată economic. Pentru a încuraja acest demers, entitățile de transfer tehnologic sunt obligate să aibă un registru cu rezultatele cercetării. Acest registru există online și face o evaluare a potențialului lor de aplicabilitate în piață. Partea a doua a metodologiei intră în detaliu și îi furnizează operatorului, fie că este întreprindere, fie că este universitate, elementele de bază pentru asigurarea unei dezvoltări ulterioare.

George Bala a anunțat totodată că, începând cu luna septembrie, începe lucrul la un proiect de H.G., prin care se dezvoltă un program de inovare la nivel regional, cu implicarea tuturor autorităților locale. „Fiecare regiune va avea un buget, 50% constituit de la stat, 50% din fonduri locale, urmând să fie folosit pentru creșterea competitivității firmelor din zona respectivă, dar folosind rezultatele oferite de sistemul de cercetare la nivel național.”

Stafia, mitul și ajutorul real oferit de Venture Capital

Irina Anghel-Enescu, Secretarul General al Asociației Sud-Europene de Venture Capital, a încercat să restituie o imagine cât mai apropiată de realitate a acestei industrii învăluite în

mister și a furnizat o serie de date legate de potențialul fondurilor specifice în susținerea inovării.

„În general, toată lumea a auzit de Venture Capital (VC), dar foarte puțini au văzut venture capitaliștii. Ei sunt ca niște stafii reale, prietenoase. VC este o industrie relativ necunoscută, în care profesază câteva mii de oameni la nivel mondial. În ceea ce privește fondurile publice de VC în Europa, am asistat în ultimii 4 ani la o creștere dramatică, prea mare, a acestora. În 2012 de exemplu, 40% din fondurile strânse de organizația pe care o reprezintă au venit de la agențiile guvernamentale... Deși VC este o industrie de risc, se finanțează în ideea creșterii motorului dezvoltării economice, a inovării, a antreprenoriatului. Studiile europene arată că VC are un efect benefic asupra economiei, creează locuri de muncă, stopează migrația creierelor (în special cercetători calificați) spre alte continente. În SUA, un studiu comparativ între finanțarea R&D și finanțarea VC demonstrează că 1 dolar investit în cercetarea obișnuită generează de trei ori mai multe brevete dacă este investit în VC. În schimb, alte date dezvăluie o altă realitate: la vârful industriei de VC din SUA, în 2009, doar 0,202% din PIB erau banii investiți din această zonă. Companiile din portofoliul fondurilor generau însă 21% din PIB prin veniturile lor și angajau 11% din totalul forței de muncă. În ceea ce privește România, la momentul actual nu există fonduri dedicate de VC, ci doar un fond de growth făcut cu acordul European Investments Fund, în timp ce în Ungaria, numai pe programul JEREMIE au existat 8 fonduri de VC...”

Irina Anghel-Enescu a încercat să schimbe percepția răspândită potrivit căreia VC este chibritul care aprinde flacăra

Principalele proiecte în zona de inovare ale UEFISCDI

Marius Mitroi, coordonatorul Programului Inovare și al evenimentului, a subliniat faptul că, pe lângă programele de finanțare pe care le implementează, UEFISCDI dezvoltă politici, inițiative și proiecte în sfera inovării. Spre exemplificare, proiectul **FINNO** (www.finnoeurope.eu) încearcă crearea unei metodologii de evaluare a firmelor inovative, în timp ce **EVLIA** (www.evlia.eu) vizează dezvoltarea unei metodologii de evaluare și valorificare a proprietății intelectuale din cadrul IMM-urilor. Un alt proiect, **SeeTechnology** (www.seetechnology.eu), își propune să găsească și să promoveze inițiativele inovative ale mediului antreprenorial ca rezultat al cercetării.

Un proiect foarte aproape de subiectul Cafenelei de Inovare este **VIBE** – Venture Inițiative în the Balkan Europe (www.vibeproject.eu), care urmărește sprijinirea inovării și antreprenoriatului în țările din Sud Estul Europei (SEE), printr-o serie de acțiuni ce au în vedere facilitarea procesului de finanțare a IMM-urilor din această arie geografică. Acest proiect urmărește dezvoltarea unei platforme de coaching și mentoring, pentru a crește șansele de atragere de finanțări de către IMM-urile participante. Platforma va crea un spațiu colaborativ și va promova interacțiunea între start-up-uri și investitori. Totodată, proiectul vizează facilitarea schimbului de experiență în domeniul investițiilor și atragerii de fonduri prin organizarea a

patru evenimente „Balkan Venture Forum”. Proiectul VIBE va fi derulat în perioada 2013-2014 și este finanțat prin Programul de Cooperare Transnațională a Sud-Estului.

SEE CLOUD – Orientarea clusterelor către tehnologii moderne și modele comune de dezvoltare (www.see-project-cloud.eu) își propune să stimuleze potențialul inovativ al IMM-urilor din SE Europei prin elaborarea unei strategii transnaționale și a unui set de instrumente operaționale pentru dezvoltarea și eficientizarea clusterelor industriale. Astfel, se va crea un cadru propice nu numai pentru inovare, dar și pentru stimularea investițiilor, atât la nivelul companiilor, cât și al clusterului ca entitate. Proiectul se derulează în perioada octombrie 2012-septembrie 2014 și este finanțat prin Programul de Cooperare Transnațională a Sud-Estului. CLOUD contribuie la dezvoltarea clusterelor prin: evaluarea comparativă a clusterelor (analiza precisă a regiunilor, a clusterelor industriale, potențialul economic și perspectivele de piață; stabilirea unui sistem de aplicare a politicilor și de identificare a mecanismelor de introducere a elementelor inovative în cadrul clusterelor, dar și a elementelor cheie care determină dezvoltarea clusterelor de top și implementarea acțiunilor pilot necesare pentru crearea acestora.

Marius Mitroi, coordonatorul Programului Inovare din UEFISCDI

și ingredientul minune care rezolvă totul: „În esență, venture capitaliștii nu sunt cei care dau bani, ci acele persoane care ghidează strategic, deschid uși, fac ideile să se întâmple, facilitează acces la talent prin atrageri de manageri foarte buni, adaugă perspective diferite, accelerează afacerile, împing companiile să se dezvolte către piețe noi, să le cucerească. Ei nu dau bani, ci sunt niște intermediari pe drumul către smart money, profesioniști care atrag managerii de fonduri pentru a le investi în start-up-uri... Un fond de VC este bun prin managerii care știu să selecteze acele companii cu potențial de creștere și să adauge valoare prin mentoring și monitoring, ghidând antreprenorul pe drumul potrivit”.

Învățarea inovării și antreprenoriatului

Peter Barta, CEO Fundația Post-Privatizare, consideră că inovarea trebuie în primul rând sprijinită de sistemul educațional-formativ și ulterior de fondurile speciale de investiții: „Nu cu sursele

de finanțare trebuie început. Avem deja 145 de milioane de euro prin care finanțăm IMM-uri... Ar trebui să pornim cu educarea oamenilor, pentru a învăța cum să-și dezvolte o afacere, și cu investiții făcute mai ales în fazele de început ale unui business. De abia mult mai târziu e util să ajungem la fonduri de VC. Vorbim de VC, dar nu avem o lege care reglementează partea de VC și angel investment. E necesară o abordare graduală, fără heurpuri și salturi peste etape. Degeaba creăm fonduri de investiții și rețele de Business Angels, în mare măsură SF pentru marea noastră majoritate, când nici măcar nu avem educație în acest domeniu, nu știm să transpunem ideile pe care le avem într-un business viabil. Puțini cercetători și inventatori din țară știu care este corespondentul economic a ceea ce au creat și brevetat, nu știu cine sunt beneficiarii produsului realizat, care este piața de desfacere. Aici poate interveni școala, nu există nicăieri o genă antreprenorială, este un avantaj dobândit în sistemul educațional”.

Peter Barta consideră că universitățile de top reușesc să dea naștere unor antreprenori de top prin modul inteligent în care își pregătesc studenții pe calea antreprenoriatului. „MIT, Stanford și Harvard încurajează inovația, cercetarea, lucruri care produc valoare economică adăugată. Universitățile mari acordă granturi în funcție de aplicabilitatea patentului într-un business. În România, uitându-mă pe lista de proiecte finanțate de Ministerul Educației pe zona de cercetare, mă chinui să găsesc câteva idei care ar putea fi dezvoltate într-un business viabil și care au corespondent economic. La noi, profesorii vorbesc din cărți, nu au experiență antreprenorială, sunt ruși de economia reală, nu au cursuri bine puse la punct. La universitățile de top, aproximativ 70% din profesori au lucrat în corporații înainte să predea, au experiență antreprenorială”.

O altă diferență notabilă remarcată de directorul Fundației Post-Privatizare este aceea că în SUA afacerile nu se dezvoltă individual, ci prin asocieri, prin parteneriate, prin formarea de echipe și prin urmarea unor exemple și modele vizibile de succes din piață. În SUA există o rețea de mentori și de antreprenori de succes, care vorbesc deschis despre parcursul lor deosebit, dar și despre eșecurile prin care au trecut.

Rolul specializării inteligente în dezvoltarea clusterelor

La rândul său, **Daniel Coșniță, președintele Asociației Clusterelor din România**, nu crede că sistemul din SUA este relevant pentru noi. „SUA s-au născut capitaliste și protestante. În protes-

tantism răspunderea este individuală și nu disipată la un nivel mai amplu în social, către stat în cazul nostru, de la care așteptăm să ne rezolve problemele. În al doilea rând, nu putem vorbi de inovare într-un mediu social polarizat. În afara Bucureștiului, comunele nu au apă curentă și canalizare. Nu în ultimul rând, la noi inovarea se gândește liniar. Mai întâi creăm ceva și pe urmă ne gândim dacă putem vinde acel lucru.”

În ceea ce privește clusterelor, în vi-

CAFENEAUA DE INOVARE

ziunea sa acestea au început să crească în România, dar se află în primele două faze de dezvoltare (construirea unei strategii și identificarea vectorilor de dezvoltare-internaționalizare, inovare, atragere de investiții, finanțare etc.), în timp ce statele din vestul Europei se găsesc în stadiile de evoluție 3 (exelență în

managementul clusterelor) și, mai ales, 4 (internaționalizarea – în sensul cuceririi de noi piețe). În România, pe hârtie, există 40 de clustere, dar în realitate doar jumătate dintre ele au caracteristici de cluster. Un studiu efectuat anul trecut pe România ajunge la o concluzie importantă: există două sectoare industriale în jurul cărora clusterelor s-ar putea agrega pe orizontală pentru a deveni mai puternice și pentru a produce dezvoltare economică: textilele tehnice și tehnologiile verzi.

Concluzionând, Daniel Coșniță apreciază că în țara noastră clusterelor au două mari probleme: cea a finanțării (se susțin din fonduri proprii) și cea a faptului că „încă se gândește în sectoare verticale și coduri CAEN, situație în care sectoare orizontale, precum energia, își găsesc cu greu finanțare prin anumite programe”. În opinia sa, discuția despre VC este oportună dacă este orientată și în direcția finanțării clusterelor.

Soluții pentru accelerarea inovării bazată pe STEM

În viziunea lui **Florin Talpeș, CEO Bitdefender**, trebuie să investim în primul rând în start up-uri pentru a forma masă critică și pentru a crea interdisciplinaritate în rezolvarea probleme-

lor de piață: „Viitorul stă în ce va apărea și de aceea nu cred în fondurile de risc public-privat. Ar putea să existe, doar cu condiția ca din aceste fonduri mixte publicul să nu aibă capacitatea de a influența în vreun fel deciziile. În caz contrar, acel fond va fi infectat. Pe de altă parte, uitându-mă la cât de mic este în România volumul de investiții, cred că aici ar fi potriviți business angels ca soluție de finanțare, în contrapondere cu VC, despre

care estimez că nu vor juca un rol cheie în următorii 4 ani”.

Referindu-se la inovarea din sectorul public (institute de cercetare și universități) bazată pe STEM – Science Technology Engineering and Mathematics –, Florin Talpeș consideră că rezultatele sunt puține și nelegate în vreun fel de piață, de nevoile ei de azi și de mâine. Cum poate România monetiza inovarea și cercetarea din aceste locuri? „Poate exista un proiect public cu consultanți străini de screening a proiectelor de cercetare existente. În ceea ce privește inovarea care se produce din zona privată, inovația bazată pe STEM trebuie să rezolve o problemă globală pentru a avea sens. Din această perspectivă, în România există sub 100 de companii care au la nivelul core business-ului lor acest tip de inovație. Doar 20 de companii au capacitatea de a investi mai mult de 250.000 de euro pe an în R&D. Dezavantajul României este că piața locală nu este competitivă și are prin urmare o capacitate redusă de a absorbi inovații bazate pe STEM, iar nevoile de piață sunt deja bine rezolvate în alte părți”.

Florin Talpeș mai afirmă că România duce lipsă și de alte elemente cheie: „Este vorba despre skills & knowledge pe partea de sales și marketing, care permit înțelegerea pieței și mersul în direcția ei. Dacă nu ai în echipă oameni cu business skills, care înțeleg piața, ideea ta nu are cum să reușească. În condițiile în care sistemul nostru educațional nu produce astfel de specialiști, mentoratul și aducerea de consultanți străini, care să formeze oameni și formatori, sunt soluții care merită puse în practică. Întreprinzătorii mai mici pot apela la consultanții voluntari din piețele mature”.

Pornind de la ideile și sugestiile de acest fel ale specialiștilor prezenți la eveniment, următoarea ediție a „Cafenelei de inovare” își propune să se adreseze direct antreprenorilor; să promoveze finanțarea de tip business angels în clusterelor din România; să faciliteze finanțarea inovării din fonduri private; să propună instrumente de finanțare privat-public și să faciliteze dezvoltarea capacității de comercializare a inovării. „Împreună suntem suficient de puternici pentru a putea atrage și mișca actorii din zona publică și privată pentru a face inovare în România la un alt nivel”, a concluzionat Adrian Curaj.